

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2997

[Total No. of Pages : 4

[4903]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-CI-Political Theory

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) The role of civil disobedience in democracy.
- b) Explain Isaiah Berlin views on liberty.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Discuss in detail bases of political obligation.
- b) Explain Nozicks Theory of Justice.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain the feminist approach to the study of political Theory.
- b) Discuss 'Liberty and equality' as complimentary principles.

Q4) Attempt any two of the following: **[10]**

- a) Marxist approach to political theory.
- b) Types of 'Social Justice'
- c) Cosmopolitan.
- d) Meaning of Liberty.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Significance of political theory.
- b) Civil resistance
- c) Radical Democracy
- d) Affirmative Actions

Total No. of Questions : 5]

P2997

[4903]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-CI-Political Theory

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) लोकशाहीतील नागरी आज्ञाभंगाची भूमिका.
- ब) इसाय बर्लिनचे 'स्वातंत्र्यविषयक विचार स्पष्ट करा'.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) राजकीय उत्तरदायित्वाच्या आधारांची सविस्तर चर्चा करा.
- ब) नोझॅकचा न्यायाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) राजकीय सिध्दांताच्या अभ्यासात स्त्रीवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- ब) 'स्वातंत्र्य व समता ही परस्पर पूरक तत्वे आहेत' चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही दोन टीपा सोडवा. [10]
- अ) राजकीय सिध्दांताविषयी मार्क्सवादी दृष्टिकोन
- ब) सामाजिक न्यायाचे प्रकार
- क) विश्वबंधुत्व
- ड) स्वातंत्र्याचा अर्थ

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणताही दोन टीपा सोडवा.

[10]

- अ) राजकीय सिध्दांताचे महत्व
- ब) नागरी प्रतिकार
- क) मुलगामी लोकशाही
- ड) सकारात्मक कृती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2998

[Total No. of Pages : 4

[4903]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - C2 : Public Administration

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Illustrate the features of Good Governance.

OR

- b) Explain the system approach to study of Public Administration.

Q2) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Explain the features of Development Administration.

OR

- b) Explain the difference between Public Administration and private administration.

Q3) Attempt any one of the following:

[10]

- a) What is Bureaucracy? Discuss the merits and demerits of Bureaucracy.

OR

- b) Explain the features of New Public Management.

P.T.O.

Q4) Attempt any two short notes.

[10]

- a) Nature of public administration.
- b) Administrative corruption
- c) Ethics in Administration
- d) Decision Making Approach

Q5) Attempt any two short notes.

[10]

- a) Scope of Public Administration.
- b) Public Choice Approach.
- c) Concept of Good Governance.
- d) Classical Theory of Public Administration.

Total No. of Questions : 5]

P2998

[4903]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C2 : Public Administration

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) सुशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

ब) लोकप्रशासन अभ्यासाला व्यवस्था दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) विकास प्रशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

ब) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यांतील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) नोकरशाही म्हणजे काय? नोकरशाहीच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.

किंवा

ब) नवलोक व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा.

[10]

- अ) लोकप्रशासनाचे स्वरूप
- ब) प्रशासकीय भ्रष्टाचार
- क) प्रशासनातील नितीमुल्ये
- ड) निर्णय निर्धारण दृष्टिकोन

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा.

[10]

- अ) लोकप्रशासनाची व्याप्ती
- ब) लोकनिवड दृष्टिकोन
- क) सुशासनाची संकल्पना
- ड) लोकप्रशासनाचा अभिजात सिध्दांत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2999

[Total No. of Pages : 4

[4903]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C3 -Political Institutions in India

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Explain the features of Indian federal system.
- b) Comment on 'The Basic structure' of Indian constitution.

Q2) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Explain the structure, power and functions of Lok Sabha.
- b) Write an essay on the structure and performance of the National Human Right Commission.

Q3) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Write an essay on 'Legislative supremacy'.
- b) Examine the role of Judiciary in India.

P.T.O.

Q4) Attempt any two short notes.

[10]

- a) Position of the Prime Minister
- b) Constituent Assembly
- c) National Integration
- d) Collective Responsibility

Q5) Attempt any two short notes.

[10]

- a) Judicial Activism
- b) Active State
- c) Role of Governor
- d) Central Vigilance Commission.

Total No. of Questions : 5]

P2999

[4903]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C3 -Political Institutions in India

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारतीय संघराज्य व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतीय राज्यघटनेची 'मुलभूत चौकट' या संदर्भात भाष्य करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) लोकसभेची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

ब) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाची रचना आणि कामगिरी यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) 'कायदेमंडळाचे सर्वश्रेष्ठत्व' यावर निबंध लिहा.

ब) भारतातील न्यायमंडळाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]

अ) पंतप्रधानाचे स्थान

ब) घटना समिती

क) राष्ट्रीय एकात्मता

ड) सामूहिक जबाबदारी

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

[10]

- अ) न्यायालयीन सक्रियता
- ब) कृतीशील राज्य
- क) राज्यपालाची भूमिका
- ड) केंद्रिय दक्षता आयोग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3000

[Total No. of Pages : 4

[4903]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-01 - Modern Political Ideologies

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Define Liberalism. Explain Neo-Liberalism.
- b) State features of democratic socialism.

Q2) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Explain the Elements of Nationalism.
- b) State the Bases of fascism.

Q3) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Explain the Nature and types of feminism.
- b) Explain the different forms of environmentalism.

P.T.O.

Q4) Answer any two of the following questions.

[10]

- a) Modern Liberalism
- b) Merits of Socialism
- c) Role of Feminism
- d) Meaning of Environmentalism

Q5) Answer any two of the following questions.

[10]

- a) Importance of Liberalism
- b) Fabian Socialism
- c) Internationalism
- d) Green Peace Movement

Total No. of Questions : 5]

P3000

[4903]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-01 - Modern Political Ideologies

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) उदारमतवादाची व्याख्या लिहून नव उदारमतवाद स्पष्ट करा.
- ब) लोकशाही समाजवादाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) राष्ट्रवादाचे घटक स्पष्ट करा.
- ब) फॅसिसमचे आधार सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) स्त्रीवादाचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) पर्यावरणवादाची विविध रूपे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]
- अ) आधुनिक उदारमतवाद
- ब) समाजवादाचे गुण
- क) स्त्रीवादाची भूमिका
- ड) पर्यावरणवादाचा अर्थ

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) उदारमतवादाचे महत्व
- ब) फेबियन समाजवाद
- क) आंतरराष्ट्रवाद
- ड) हरित शांतता चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3001

[Total No. of Pages : 4

[4903]-1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

**PO-02 -Political Thinking of Modern Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - II)**

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following:

[10]

- a) Explain Agarkar's views on social reforms.
- b) Write an essay on Rande's Nationalism

Q2) Answer any one of the following:

[10]

- a) Discuss Acharya Javedkar's views on 'Sarvodaya'
- b) Explain the role of Satyashodhak Samaj in Social Transform of Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following:

[10]

- a) Evaluate the views on Nationalism of Tilak.
- b) Discuss Dr. Ambedkar's views on Castism.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any two:

[10]

- a) V. R. Shinde and the depressed Class Mission
- b) Vinoba Bhave's ideas of Satyagrah
- c) Chiplunkar's Views on Aryans
- d) Agarkar's idea on Gender Inequalities.

Q5) Write short notes on any two:

[10]

- a) Phules views on women
- b) Ranade and Theism
- c) Tarabai Shindes views on women's liberation.
- d) Sawarkars ideas on Religion

Total No. of Questions : 5]

P3001

[4903]-1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-02 -Political Thinking of Modern Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]

अ) आगरकरांचे सामाजिक सुधारणावादी विचार स्पष्ट करा.

ब) रानडेंच्या राष्ट्रवादावर निबंध लिहा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]

अ) आचार्य जावडेकरांच्या 'सर्वोदय' विचारांची चर्चा करा.

ब) महाराष्ट्राच्या सामाजिक परिवर्तनात सत्यशोधक समाजाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]

अ) टिळकांच्या राष्ट्रवादाच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

ब) डॉ. आंबेडकरांच्या जातीवादा विषयी विचारांची चर्चा करा

प्रश्न 4) कोणत्याही दोन प्रश्नांवर टीपा लिहा. [10]

अ) डिप्रेस्ड क्लास मिशन आणि वि. रा. शिंदे

ब) सत्याग्रह बद्दल विनोबा भावेचे विचार

क) 'आर्या' बद्दल चिपळूकरांचे विचार

ड) लिंग असमानते बद्दल आगरकरांचे विचार

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन प्रश्नांवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) 'स्त्री' संदर्भात फुलेचे विचार
- ब) रानडे आणि ईश्वरवाद
- क) स्त्री स्वातंत्र्या बाबत ताराबाई शिंदेचे विचार
- ड) धर्मा बदल सावरकरांचे विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3002

[Total No. of Pages : 4

[4903]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-O3 - India's Foreign Policy

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following:

[10]

- a) Discuss challenges of Indian foreign policy.
- b) Discuss the Indo-USA Relations in the post Cold war.

Q2) Answer any one of the following:

[10]

- a) Examine the challenges in Indo-Pakistan Relations.
- b) Examine the external security challenges of India.

Q3) Answer any one of the following:

[10]

- a) Discuss India's relations with countries of West Asia.
- b) Discuss India's Economic Policy in the context of globalization.

P.T.O.

Q4) Answer any two of following questions.

[10]

- a) Energy security policy
- b) India- China border issue.
- c) Relation between India-SriLanka
- d) Relation between Indo-Japan

Q5) Answer any two of following questions.

[10]

- a) Relation between India-Nepal
- b) Relation between India-Mayanmar
- c) CTBT and India
- d) Issue of Naxalism

Total No. of Questions : 5]

P3002

[4903]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-O3 - India's Foreign Policy

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारताच्या परराष्ट्र धोरणा समोरिल आव्हानांची चर्चा करा.

ब) शीत-युध्दोत्तर काळातील भारत-अमेरिका संबंधांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारत-पाकिस्तान संबंधापुढील आव्हानांचे परिक्षण करा.

ब) भारतासमोरिल बाह्य सुरक्षाविषयक आव्हानांचे परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) पश्चिम आशियातील राष्ट्राबरोबर भारताच्या संबंधांची चर्चा करा.

ब) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात भारताच्या आर्थिक धोरणाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]

अ) भारताचे उर्जा सुरक्षा धोरण

ब) भारत-चीन सीमा प्रश्न

क) भारत-श्रीलंका संबंध

ड) भारत - जपान संबंध

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) भारत - नेपाळ संबंध
- ब) भारत - म्यानमार संबंध
- क) सी.टी.बी.टी. आणि भारत
- ड) नक्षलवादाचा प्रश्न

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3003

[Total No. of Pages : 4

[4903]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-04 - Inequality and Exclusion

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Critically examine the concepts of 'Inclusion' and 'Exclusion'.
- b) Discuss the socio-political dimensions of the concept of class.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Critically examine the Problem of Racial discrimination at the global level.
- b) Discuss 'Caste' as the basis of Social exclusion in India.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Discuss the strategies of empowerment of women in India.
- b) Discuss the linguistic Movements in the North-East India.

Q4) Attempt any two short notes. **[10]**

- a) Mahatma Phule's Critique of caste
- b) Policy of reservation
- c) Issue of cultural identify
- d) Discrimination and Democracy

P.T.O.

Q5) Attempt any two short notes.

[10]

- a) Women's Movement in India
- b) Affirmative Action
- c) Radical Feminism
- d) Idea of Inequality

Total No. of Questions : 5]

P3003

[4903]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-04 - Inequality and Exclusion

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) 'समावेश झालेले समूह' आणि 'वगळलेले समूह' या संकल्पनांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) 'वर्ग' या संकल्पनेच्या सामाजिक, राजकीय पैलुंची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) जागतिक स्तरावर वंश-भेदाच्या प्रश्नाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) "भारतातील सामाजिक वगळण्यांच्या प्रक्रियेचा जात एक आधार" चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारतातील स्त्रीयांच्या सक्षमीकरणाच्या व्यूहरचनांची चर्चा करा.

ब) ईशान्य भारतातील भाषिक चळवळीची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा. [10]

अ) महात्मा फुले प्रणित जात मीमांसा

ब) आरक्षणाचे धोरण

क) सांस्कृतिक अस्मितेचा मुद्दा

ड) भेदभाव आणि लोकशाही

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा.

[10]

- अ) भारतातील स्त्री चळवळ
- ब) सकारात्मक कृती
- क) जहाल स्त्रीवाद
- ड) विषमतेची संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3004

[Total No. of Pages : 4

[4903]-2001
M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory)
PO-C4 - Public Policy
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Take a brief review of the evolution of the discipline of Public Policy.
- b) What is public Policy? Discuss its nature and scope.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) What is policy Implementation? Discuss the importance of policy implementation and evaluation in Policy Making.
- b) Explain the Limitations of Education Policy of India.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain in detail the role of Governmental Organizations involved in the policy making process.
- b) Elaborate the impact of global events on National Policy Agenda.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Significance of Policy Science
- b) Rational Choice Approach
- c) National Rural health Mission
- d) Incremental approach

Q5) Attempt any two short notes.

[10]

- a) Sarva Shiksha Abhiyan
- b) Special Health Care Provisions for Women
- c) New Industrial Policy of India
- d) Group approach

Total No. of Questions : 5]

P3004

[4903]-2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory)
PO-C4 - Public Policy
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) सार्वजनिक धोरण शास्त्रशाखेच्या विकासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

ब) सार्वजनिक धोरण म्हणजे काय? सार्वजनिक धोरणाचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) धोरण अंमलबजावणी म्हणजे काय? धोरण निर्मिती प्रक्रियेतील धोरण अंमलबजावणी आणि धोरणाचे मूल्यमापनाचे महत्व विशद करा.

ब) भारताच्या शैक्षणिक धोरणाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) धोरणनिर्मिती प्रक्रियेत सहभागी होणाऱ्या शासकीय संरचनांची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) राष्ट्रीय धोरण जाहिरनाम्यावर प्रभाव टाकणाऱ्या जागतिक घटनांचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) धोरणशास्त्राचे महत्व

ब) विवेकी दृष्टिकोन

क) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान

ड) वाढीचा दृष्टिकोन

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) सर्व शिक्षा अभियान
- ब) महिलांसाठी विशेष आरोग्य सुविधा विषयक तरतुदी
- क) भारताचे नवे औद्योगिक धोरण
- ड) गटविषयक दृष्टिकोन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3005

[Total No. of Pages : 4

[4903]-2002
M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory)
PO - C5 : Issues in World Politics
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) State the impact of the Information Revolution on the idea of security
- b) Examine the role of united Nations as an important player in world politics.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Write an essay on the issue of energy security
- b) Write an essay on the different methods of coercive diplomacy.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Write an essay of the issue on nuclear proliferation
- b) Critically examine the internal determinants of foreign policy behaviour.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Democracy Promotion-as goal of foreign policy
- b) International Terrorism
- c) Role of Multinational corporations
- d) European Union

Q5) Attempt any two short notes

[10]

- a) Humanitarian Intervention
- b) Nationalism and Ethnic
- c) Issue of food Security
- d) Concept of soft power

Total No. of Questions : 5]

P3005

[4903]-2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory)
PO - C5 : Issues in World Politics
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) माहितीच्या क्रांतीचा सुरक्षा संकल्पनेवर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.
ब) जागतिक राजकारणात एक महत्वाचा कर्ता म्हणून संयुक्त राष्ट्रांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) उर्जा सुरक्षेचा मुद्दा यावर निबंध लिहा.
ब) पाश्ची राजनयाच्या विविध पध्दतीवर निबंध लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) आण्विक प्रसाराच्या मुद्यावर निबंध लिहा.
ब) परराष्ट्र धोरण वर्तणुकीवर परिणाम करणारे अंतर्गत निर्णायक घटकांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) लोकशाहीचा प्रसार परराष्ट्र धोरणाचे उद्दिष्ट
ब) आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद

- क) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका
- ड) युरोपियन युनियन

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) मानवतावादी हस्तक्षेप
- ब) राष्ट्रवाद आणि वांशिक संघर्ष
- क) अन्न सुरक्षिततेचा मुद्दा
- ड) मृदु सत्ता (सॉफ्ट पॉवर)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3006

[Total No. of Pages : 4

[4903]-2003
M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory)
PO-C6 - Comparative Politics
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain Almond's theory of development and its contribution to comparative political analysis.
- b) Discuss the structure and functions of modern legislature.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Classify interest groups and explain the parameters used for the classifications.
- b) Explain the impact of globalization on comparative politics.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain the role of military in democratic and authoritarian systems.
- b) Discuss the classification of political system as explained by Jean Blondel.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Challenges to Federalism
- b) Under development
- c) Judiciary as a political Structure
- d) Almond's Classification of Interest groups

Q5) Attempt any two short notes

[10]

- a) Social Movements
- b) Interest Articulation
- c) Characteristics Constitutionalism
- d) Concept of Political development.

Total No. of Questions : 5]

P3006

[4903]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory)
PO-C6 - Comparative Politics
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) आल्मंड प्रणित विकासाचा सिध्दांत स्पष्ट करून त्याचे तुलनात्मक राजकीय विश्लेषणातील योगदान सांगा.

ब) आधुनिक कायदेमंडळाची रचना व कार्याची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) हितसंबंधी गटाचे वर्गीकरण करून वर्गीकरणाची मापके स्पष्ट करा.

ब) जागतिकी करणाचा तुलनात्मक राजकारणातील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) लोकशाही आणि अधिकारशाही व्यवस्थेतील लष्कराची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) जीन ब्लॉडेल प्रणित व्यवस्थांच्या वर्गीकरणाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) संघराज्यवादाची आव्हाने

ब) न्यूनविकसित

क) न्यायपालिका एक राजकीय रचना

ड) आल्मंड प्रणित हितसंबंधी गटाचे वर्गीकरण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

[10]

- अ) सामाजिक चळवळी
- ब) हितसंबंधांचे आविष्करण
- क) संविधानवादाचे वैशिष्ट्ये
- ड) राजकीय विकासाची संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3007

[Total No. of Pages : 4

[4903]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-05 - Political Process in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following:

[10]

- a) Write an essay on rural politics in Maharashtra after 1992.
- b) State the causes of the crisis of dominant party system in Maharashtra.

Q2) Answer any one of the following:

[10]

- a) Write an essay on the demand of Separate Vidarbha State.
- b) Discuss the co-operative Movement in Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following:

[10]

- a) Comment on Dalit Politics in Maharashtra.
- b) 'Politics of regional and linguistic identity' comment.

P.T.O.

Q4) Write short note on any two:

[10]

- a) Regional imbalances in Maharashtra
- b) Politics of Urban areas
- c) Challenges to Maratha Legemony
- d) Dominant Party system (1957-76)

Q5) Write short note on any two:

[10]

- a) Rise of urban interest
- b) Agrarian Interest and political economy
- c) Implementation of Nagpur Agreement
- d) Non-Brahmin Movement

Total No. of Questions : 5]

P3007

[4903]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-05 - Political Process in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) 1992 नंतरच्या महाराष्ट्राच्या ग्रामीण राजकारणावर निबंध लिहा.

ब) महाराष्ट्रातील प्रबळ पक्षपध्दतीच्या ज्हासाची कारणे सांगा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) स्वतंत्र विदर्भ राज्याच्या मागणीवर निबंध लिहा.

ब) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळ स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) 'महाराष्ट्रातील दलित राजकारणावर' भाष्य करा.

ब) 'प्रादेशिक व भाषिक अस्मीतेचे राजकारण' भाष्य करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा. [10]

अ) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोल

ब) शहरी भागाचे राजकारण

क) मराठा धुरिणत्वासमोरील आव्हाने

ड) प्रबळ पक्षपध्दती (1957-76)

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा.

[10]

- अ) शहरीहिताचा उगम
- ब) शेतकी हितसंबंध आणि राजकीय अर्थशास्त्र
- क) नागपूर कराराची अंमलबजावणी
- ड) ब्राह्मणेत्तर चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3008

[Total No. of Pages : 4

[4903]-2005
M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-06 : State Politics in India
(2013 Pattern) (Optional Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following: [10]

- a) Comment on the demand for smaller states in India.

OR

- b) State the feature's of regional parties and the reasons for their growing importance in National Politics.

Q2) Answer any one of the following: [10]

- a) Examine critically the factors which dominate the political process in Maharashtra

OR

- b) Evaluate the current status formation of Telangana.

Q3) Answer any one of the following: [10]

- a) Assess the role of caste in Politics of states.

OR

- b) Explain the role of language in the formation of states.

P.T.O.

Q4) Answer any two of the following in brief.

[10]

- a) The problem of Linguistic minorities.
- b) Punjab-Haryana Dispute
- c) Muslim Communal Politics
- d) Reasons for the growth of Urban constituencies

Q5) Answer any two of the following in brief.

[10]

- a) Impact of new economic policy on states politics
- b) Role of BJP in Politics of states
- c) Rise of Middle peasant castes
- d) Economic Problems of rural area in Maharashtra.

Total No. of Questions : 5]

P3008

[4903]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-06 : State Politics in India

(2013 Pattern) (Optional Paper - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील छोट्या राज्यांच्या मागणीवर भाष्य करा.

किंवा

ब) भारतातील प्रादेशिक पक्षांची वैशिष्ट्ये आणि देशाच्या राजकारणातील त्यांच्या वाढत्या प्रभावाची कारणे सांगा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) महाराष्ट्राच्या राजकीय प्रक्रियेतील प्रबळ घटकांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

ब) तेलंगण राज्याच्या निर्मितीच्या सद्यःस्थितीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) राज्यांच्या राजकारणात जातीची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

ब) राज्यांच्या निर्मितीतील भाषेची भूमिका स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [10]
- अ) भाषिक अल्पसंख्याकांचा प्रश्न
 - ब) पंजाब-हरियाना संघर्ष
 - क) मुस्लीम जमातवादाचे राजकारण
 - ड) महाराष्ट्रातील शहरी मतदारसंघाच्या वाढीची कारणे

- प्रश्न 5) कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [10]
- अ) नविन आर्थिक धोरणाचा राज्यांच्या राजकारणावर परिणाम
 - ब) राज्यांच्या राजकारणात भाजपाची भूमिका
 - क) मध्यम शेतकरी जातीचा उदय
 - ड) महाराष्ट्राच्या ग्रामीण भागातील आर्थिक प्रश्न

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3009

[Total No. of Pages : 4

[4903]-2006
M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-07 - Human Rights
(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the provisions of Human Rights as mentioned in the Indian Constitution.
- b) Explain the Universalist conception of Human Rights with special reference to UN Universal Declaration of Human Rights, 1948.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Give the meaning of the term Human Rights. Describe its nature and features.
- b) Write an essay on the role of Social Movements in the protection of Human Rights.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the issues involved the Human Rights Movement in Women.
- b) Explain various types of Human Rights mentioned in the two Conventions of the UN.

Q4) Attempt any two questions of the following : **[10]**

- a) National Human Rights Commission.
- b) Protection of Human Rights Act, 1993.
- c) Success of Human Rights organizations in the world.
- d) Rights of Migrant workers

P.T.O.

Q5) Attempt any two short notes.

[10]

- a) Individual Rights and Group Rights
- b) Issues before displaced People's Movement
- c) United Nations Covenant on Civil and Political Rights.
- d) Dalit Movement and Human Rights.

Total No. of Questions : 5]

P3009

[4903]-2006

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-07 - Human Rights
(2013 Pattern) (Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) भारतीय संविधानात नमूद करण्यात आलेल्या मानवी हक्क विषयक तरतुदी स्पष्ट करा.
ब) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या वैश्विक जाहिरनामा 1948 च्या विशेष संदर्भात मानवी हक्कांची वैश्विक संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) मानवी हक्क संकल्पनेचा अर्थ लिहा. मानवी हक्काचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये यांचे वर्णन करा.
ब) मानवी हक्क संरक्षणातील सामाजिक चळवळीची भूमिका यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) महिलांच्या मानवी हक्क चळवळी पुढील आव्हाने स्पष्ट करा.
ब) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या दोन करारनाम्यात नमूद करण्यात आलेले मानवी हक्कांचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग
ब) मानवी हक्क संरक्षण कायदा, 1993
क) जागतिक मानवी हक्क संघटनांचे यश
ड) स्थलांतरीत कामगारांचे प्रश्न

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोनवर टिपा लिहा.

[10]

- अ) व्यक्तीचे हक्क आणि समूहाचे हक्क
- ब) विस्थापितांच्या चळवळीपुढील महत्वाचे मुद्दे
- क) संयुक्त राष्ट्रसंघटनेच्या सनदेतील नगरी व राजकीय हक्क
- ड) दलीत चळवळ आणि मानवी हक्क

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3010

[Total No. of Pages : 4

[4903]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-08 : Social Movement in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Discuss the role of Hamal Panchayat of Labour Movement in Pune.
- b) Explain the Issues of Land reform in India.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Discuss the function and future of Social Movement in India.
- b) Discuss the origin and growth of Women's Movement in India.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain the Issues of Human Rights.
- b) Critically examine the Nature and Consequences of Naxalite Movement in India.

Q4) Attempt any two of the following: **[10]**

- a) Dalit Movement.
- b) Role of caste in Indian Politics.
- c) Informalization of Labour.
- d) Class structure in India.

P.T.O.

Q5) Attempt any two short notes.

[10]

- a) Farmer's Movement
- b) Dalit Panther's
- c) Issues of Human Rights
- d) Bhartiya Kisan Union

Total No. of Questions : 5]

P3010

[4903]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-08 : Social Movement in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) श्रमजिवी चळवळीत पुण्याच्या हमाल पंचायतीची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) भारतातील जमीनसुधारणा विषयक समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारतातील सामाजिक चळवळीची कार्ये आणि भवितव्य यांची चर्चा करा.

ब) भारतातील महिला चळवळीचा उदय आणि विकास यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) मानवी हक्कापुढील महत्वाचे मुद्दे स्पष्ट करा.

ब) भारतातील नक्षलवादी चळवळीचे स्वरूप व परिणाम यांचे चिकीत्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) दलित चळवळ

ब) भारतीय राजकारणात जातीची भूमिका

क) असंघटीत मजूर

ड) भारतातील वर्गीय रचना

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

[10]

- अ) शेतकरी चळवळ
- ब) दलित पॅथर
- क) मानवी हक्कांपुढील समस्या
- ड) भारतीय किसान युनियन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3011

[Total No. of Pages : 4

[4903]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO : C7 - Political Thinking In Modern India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Mahatma Gandhi's concept of 'Sarvodaya' and its relevance today.
- b) Explain the Jayprakash Narayan's Views on Indian Socialism.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Comment on Raja Rammohan Roy's Liberalism.
- b) Pandit Nehru's views on 'Socialism' & its relevance today.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Evaluate the views of Tilak on Nationalism.
- b) Maulana Azad's Ideas on Religion.

Q4) Attempt any two of the following **[10]**

- a) Dr. Ambedkar's ideas of social Justice.
- b) Gandhiji's ideas about state.

P.T.O.

- c) Lohia's ideas about organization of the state
- d) Periyar's Repudiation of social discrimination

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) M.N. Roy's views on Radical Humanism
- b) Jayprakash Narayan and Socialism
- c) Raja Rammohan Roy's views on Law and Judicial System
- d) Pandit Nehru's concept of 'Secularism'.

Total No. of Questions : 5]

P3011

[4903]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO : C7 - Political Thinking In Modern India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) महात्मा गांधीच्या 'सर्वोदय' संकल्पनेची आजच्या काळातील उपयुक्तता.

ब) जयप्रकाश नारायण यांचे भारतीय समाजवादाविषयीचे विचार विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राजा राममोहन रॉय यांच्या उदारमतवादावर भाष्य करा.

ब) पं. नेहरूंच्या 'समाजवाद' संकल्पनेची आजच्या काळातील उपयुक्तता

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) टिळकांच्या राष्ट्रवादा बाबतच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

ब) मौलाना आझाद यांचे धर्मविषयक विचार

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. आंबेडकर यांचे सामाजिक न्याय विषयक विचार

ब) गांधीजीचे राज्य विषयक विचार

क) लोहियांचे राज्याचे संघटन या विषयाचे विचार

ड) पेरियार यांचे सामाजिक भेदभावाचे खंडन

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) एम.एन.रॉय यांचे आमूल्यपरिवर्तनीय मानवतावाद
- ब) जयप्रकाश नारायण व समाजवाद
- क) राजा राममोहन रॉय यांचे कायदा व न्यायिक व्यवस्थेबाबतचे विचार
- ड) पं. नेहरू यांचे धर्मनिरपेक्षता विषयक विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3012

[Total No. of Pages : 4

[4903]-3002
M.A. (Part - II) (Semester - III)
POLITICAL SCIENCE
PO-C8 - Political Sociology
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Discuss Marxian contribution to political sociology.
- b) What is Authority? Discuss the various types of Authority.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) State the contribution of 'End of Ideology' debate by S.M. Lipset.
- b) Explain the concept of 'Patriarchy'

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Critically Examine of marx's Class model.
- b) Explain the Bureaucracy and military as apparatuses of state.

Q4) Attempt any two of the following **[10]**

- a) Nature of Authority
- b) Type of hegemony

P.T.O.

- c) Religion and patriarchy
- d) Max weber's contribution to political sociology.

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Meaning of political sociology
- b) Sources of Power
- c) Types of Ideology
- d) State and Globalization

Total No. of Questions : 5]

P3012

[4903]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-C8 - Political Sociology

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राजकीय समाजशास्त्रास मार्क्सने केलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

ब) अधिकार म्हणजे काय? अधिकाराचे विविध प्रकार विषद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) एस.एम. लिपसेट यांचे 'विचारप्रणालीचा अंत' चर्चेतील योगदान सांगा.

ब) 'पितृशाही' ही संकल्पना विषद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) मार्क्सच्या वर्ग प्रारूपाचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.

ब) राज्याचे एक साधन म्हणून नोकरशाही व लष्कराची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) अधिकाराचे स्वरूप

ब) धुरीणत्वाचे प्रकार

क) धर्म आणि पितृशाही

ड) मॅक्स वेबरचे राजकीय समाजशास्त्रास योगदान

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) राजकीय समाजशास्त्राचा अर्थ
- ब) सत्तेची उगमस्थाने
- क) विचारप्रणालीचे प्रकार
- ड) राज्य व जागतिकीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3013

[Total No. of Pages : 4

[4903]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-C9 - Theory of International Relations

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Discuss the main features of liberalism in international relations.
- b) Examine the conflict theories in international relations.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Critically examine the classical tradition in the theory of International relations.
- b) Discuss the geo political theories in International relations.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Discuss the realist theory in international relations.
- b) Examine the constructivist theory in International Relations.

Q4) Attempt any two of the following **[10]**

- a) End of cold war.
- b) Gender in International Relations.

P.T.O.

- c) Post Modernism
- d) Marxist theory in International Relations.

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Concept of polarity
- b) Behaviouralism
- c) Normative theory
- d) Environmental issues in International Relations.

Total No. of Questions : 5]

P3013

[4903]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-C9 - Theory of International Relations

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील उदारमतवादी सिद्धान्ताच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील संघर्ष सिद्धान्तांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या सिद्धान्तातील अभिजात परंपरेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) 'आंतरराष्ट्रीय संबंधातील भूराजकीय सिद्धान्तांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील वास्तववादी सिद्धान्ताची चर्चा करा.

ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील रचनावाद सिद्धान्तांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) शीत युद्ध समाप्ती

ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील लिंगभाव

क) उत्तर आधुनिकतावाद

ड) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील मार्क्सवादी सिद्धान्त

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) ध्रुवीकरण संकल्पना
- ब) वर्तनवाद
- क) प्रामाण्यवादी सिद्धान्त
- ड) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील पर्यावरण निगडित प्रश्न

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3014

[Total No. of Pages : 4

[4903]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

Comparative Politics - II

(Bangladesh, Nepal, Pakistan and Sri Lanka)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following:

[10]

- a) Critically examine the role of history in the political process of Nepal.
- b) Discuss the role of the freedom struggle in the political process of Bangladesh.

Q2) Answer any one of the following:

[10]

- a) Critically examine the challenges to constitution making in Pakistan.
- b) Discuss the role of legislature in the Politics of Sri Lanka.

Q3) Answer any one of the following:

[10]

- a) Discuss the tensions between Monarchy and Democracy in Nepal.
- b) Examine the trends in electoral politics in Bangladesh.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any two

[10]

- a) Language in the politics of Pakistan
- b) Ethnicity in the politics of Sri Lanka
- c) Women's Movement in Bangladesh
- d) Model of Economic development in Nepal

Q5) Write short notes on any two

[10]

- a) Issue of 'Poverty' in Bangladesh
- b) Model of Economic development in Sri Lanka
- c) Issue of Minorities in Pakistan
- d) Role of Bureaucracy in Nepal.

Total No. of Questions : 5]

P3014

[4903]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

Comparative Politics - II

(Bangladesh, Nepal, Pakistan and Sri Lanka)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) नेपाळच्या राजकीय प्रक्रियेतील 'इतिहास' या घटकाच्या भूमिकेचे चिकित्सक परीक्षण करा.

ब) बांग्लादेशाच्या राजकीय प्रक्रियेवरील स्वातंत्र्य लढ्याच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) पाकिस्तानच्या राज्य घटना निर्मितीपूढील आव्हानांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) श्रीलंकेच्या राजकीय व्यवस्थेतील कायदेमंडळाची भूमिका यावर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) नेपाळच्या व्यवस्थेसमोरील राजशाही व लोकशाही यांतील ताणतणावांची चर्चा करा.

ब) बांग्लादेशाच्या निवडणूक राजकारणातील प्रवाहांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]

- अ) पाकिस्तानच्या राजकारणातील 'भाषा' हा घटक
- ब) श्रीलंकेतील वंशवाद
- क) बांग्लादेशातील महिला चळवळ
- ड) नेपाळमधील आर्थिक विकासाचे प्रारूप

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]

- अ) बांग्लादेशातील दारिद्र्याचा प्रश्न
- ब) श्रीलंकेतील आर्थिक विकासाचे प्रारूप
- क) पाकिस्तानातील अल्पसंख्यांकांचा प्रश्न
- ड) नेपाळच्या नोकरशाहीची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3015

[Total No. of Pages : 4

[4903]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-10 : Indian Administration

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Indian Administrative system in a legacy of british rule. Comment.
- b) Evaluate the role of Prime Minister in cabinet.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain the executive and discretionary powers of the Governer.
- b) Examine the recommendation made by Administrative reform commission.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain the importance of citizen charter.
- b) Discuss the socio-economic challenges before Indian Administration.

Q4) Attempt any two of the following: **[10]**

- a) State Secretariat
- b) Prime Minister's office
- c) Right to Information
- d) Political Challenges before Indian Administration

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) The Central Secretariat
- b) Federalism
- c) New regulatory Institution in Indian Administration
- d) E-Governance

Total No. of Questions : 5]

P3015

[4903]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-10 : Indian Administration

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) 'भारतीय प्रशासन व्यवस्था ही ब्रिटिश सत्तेचा वारसा आहे' भाष्य करा.

ब) मंत्रीमंडळातील पंतप्रधानाच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राज्यपालांचे कार्यकारी व विवेकाधिन अधिकार स्पष्ट करा.

ब) भारतातील प्रशासकिय सुधारणा आयोगाने केलेल्या शिफारशिंचे परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) नागरी सनदेचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) भारतीय प्रशासनापुढील सामाजिक-आर्थिक आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राज्य सचिवालय

ब) पंतप्रधानांचे कार्यालय

क) माहितीचा अधिकार

ड) भारतीय प्रशासनापुढील राजकीय आव्हाने

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) केंद्रीय सचिवालय
- ब) संघराज्य
- क) भारतीय प्रशासनातील नियामक संस्था
- ड) ई-शासन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3016

[Total No. of Pages : 4

[4903]-3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-O11 : Politics of Non-Democratic Regimes
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following: [10]

- a) Discuss the various theories of non-democratic regimes.
- b) Explain the features of military regimes.

Q2) Answer any one of the following: [10]

- a) Explain the nature and features of democratic regimes.
- b) Comment on Third wave democratization.

Q3) Answer any one of the following: [10]

- a) Write an essay on 'Issues of economic development in non-democratic regimes.
- b) Explain the theories of non-democratic government.

Q4) Write short notes on any two [10]

- a) Legitimacy
- b) Dictatorship
- c) Role of ideology in non-democratic regime
- d) Leadership

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two

[10]

- a) Monarchy
- b) Control in non-democratic regime
- c) Role of Leaders in non-democratic regime
- d) Processes of Democratization

Total No. of Questions : 5]

P3016

[4903]-3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-O11 : Politics of Non-Democratic Regimes

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) बिगर लोकशाही राजवटीच्या विविध सिद्धांतांवर चर्चा करा.
- ब) लष्करी राजवटीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) लोकशाही राजवटीचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) 'लोकशाहीची तिसरी लाट' यावर भाष्य करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) बिगर लोकशाही राजवटीतील आर्थिक विकासाच्या मुद्द्यांवर निबंध लिहा.
- ब) बिगर लोकशाही शासनाचे सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]
- अ) अधिमान्यता
- ब) हुकूमशाही
- क) बिगर लोकशाही राजवटीतील विचारप्रणालीची भूमिका
- ड) नेतृत्व

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

[10]

- अ) राजशाही
- ब) बिगर लोकशाही राजवटीतील नियंत्रण
- क) बिगर लोकशाही राजवटीतील नेत्यांची भूमिका
- ड) लोकशाहीकरणाची प्रक्रिया

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3017

[Total No. of Pages : 4

[4903]-3007

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-O12 - Research Methods in Political Science

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain an ethical issues in social Research.
- b) What is Hypothesis? Discuss the types of Hypothesis

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) State the meaning of data collection. Discuss the types and source of Data.
- b) What is library research? State the advantages of library research.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) What is Empirical Research. Explain types of Empirical Research.
- b) Explain the process of data analysis

Q4) Attempt any two of the following: **[10]**

- a) Organizing the information
- b) Formulation of Research Problem

P.T.O.

- c) Limitation of quantitative research
- d) Co-relation

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Interview
- b) Qualitative Research
- c) Types of References
- d) Tabulation

Total No. of Questions : 5]

P3017

[4903]-3007

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO-012 - Research Methods in Political Science

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) सामाजिक संशोधनातील नीतीपूर्ण बाबी विशद करा.

ब) अभ्युपगम म्हणजे काय? अभ्युपगमाच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) तथ्यसंकल्पनाचा अर्थ सांगा. तथ्य संकल्पनाच्या प्रकारांची आणि स्रोतांची चर्चा करा.

ब) ग्रंथालयीन संशोधन म्हणजे काय? ग्रंथालयीन संशोधनाचे फायदे सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) अनुभवनिष्ठ संशोधन म्हणजे काय? अनुभवनिष्ठ संशोधनाचे प्रकार विशद करा.

ब) तथ्य विश्लेषणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) माहितीचे संकलन
- ब) संशोधन समस्या सूत्रण
- क) संशोधनाच्या मर्यादा
- ड) सहसंबंध

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) मुलाखत
- ब) गुणात्मक संशोधन
- क) संदर्भाचे प्रकार
- ड) सारणीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3018

[Total No. of Pages : 4

[4903]-4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

**PO-C10 : Traditions of Political Thought
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain the plato's theory of communism.
- b) Explain John Locke's theory of social contract.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Critically examine 'Machiavelli' as a modern Political thinker'.
- b) Significant contributions and place of Karl Marx in the history of Political Philosophy.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Critically examine Political thoughts of Abu Nasr al-Farabi.
- b) Explain Gandhi's Concept of Satyagraha.

Q4) Attempt any two of the following: **[10]**

- a) Plato's viewsy of Ideal State
- b) Aquina's theory of Law and Justice
- c) Heael's contribution on political thought
- d) Rousseau's General will

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) J.S.Mill's views on Liberty
- b) Frantz Fanon's Decolonization theory
- c) Gandhiji's concept of Trusteeship
- d) Confucius's views on education

Total No. of Questions : 5]

P3018

[4903]-4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-C10 : Traditions of Political Thought

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) प्लेटोचा साम्यवाद विषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) जॉन लॉकचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) मॅकियाव्हेली एक आधुनिक राजकीय विचारवंत या विधानाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

ब) राजकीय तत्वज्ञानाच्या इतिहासातील कार्ल मार्क्सचे महत्वपूर्ण योगदान व त्याच्या स्थानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) अबु नासर अल्-फरेबी यांच्या राजकीय विचारांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

ब) म. गांधीजीची सत्याग्रह संकल्पना विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) प्लेटोचा आदर्श राज्य विचार
- ब) अँक्विनासचा कायदा व न्याय विषयक सिद्धांत
- क) हेगेलचे राजकीय विचारातील योगदान
- ड) रूसोची सामूहिक ईहा

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) जे.एस. मिलचे स्वातंत्र्य विषयक विचार
- ब) फ्रँटझ फॅनन यांचा निर्वसाहतीकरणाचा सिद्धांत
- क) गांधीजीची विश्वस्त संकल्पना
- ड) कन्फ्युशियसचे शिक्षणविषयक विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3019

[Total No. of Pages : 4

[4903]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-C11 : Political Process in India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following: **[10]**

- a) Review the electoral Politics during the years 1951-1967.
- b) Discuss the politics regionalism with special reference to language politics.

Q2) Attempt any one question of the following: **[10]**

- a) Explain the salient features of Party system in India.
- b) Discuss the dalit politics in India

Q3) Attempt any one question of the following: **[10]**

- a) Explain the impact of NGO's on Politics in India.
- b) Discuss the Economical reforms after 1990 in India.

Q4) Attempt any two question of the following: **[10]**

- a) One Party dominance system
- b) Maharashtra- Karnataka Border Dispute

P.T.O.

- c) Dominance caste politics
- d) Naxalite Movement

Q5) Attempt any two questions of the following:

[10]

- a) OBC Politics after 1990
- b) Causes of Inter-State disputes in India
- c) Importance of Loksabha Election 1989
- d) Farmer's Movement

Total No. of Questions : 5]

P3019

[4903]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-C11 : Political Process in India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) 1951-1967 मधील निवडणुकींच्या राजकारणाचा आढावा घ्या.

ब) भाषेच्या राजकारणाच्या विशेष संदर्भात प्रदेशवादाच्या राजकारणाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारतातील पक्षपध्दतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतातील दलित राजकारणाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) बिगरशासकीय संघटनांचा भारतीय राजकारणावरील परिणाम स्पष्ट करा.

ब) भारतातील 1990 नंतरच्या आर्थिक सुधारणाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) एकपक्ष प्रभुत्व पध्दती

ब) महाराष्ट्र कर्नाटक सीमावाद

क) वरिष्ठ जातीचे राजकारण

ड) नक्षलवादी चळवळी

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) 1990 नंतरचे ओ.बी.सी. राजकारण
- ब) भारतातील आंतरराज्य विवादाची कारणे
- क) 1989 च्या लोकसभा निवडणुकीचे महत्व
- ड) शेतकरी चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3020

[Total No. of Pages : 4

[4903]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-C12 : Political Participation

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following:

- a) Explain the role of Public Opinion in building Political Culture. **[10]**
- b) Define political participation and illustrate with examples routine political participation.

Q2) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Explain collective violence as a form of political participation.
- b) Discuss the term political socialization. Discuss the different agencies of political socialization.

Q3) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Write an essay on New Social Movements.
- b) Write in detail the measures undertaken to increase womens participation in Politics.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Role of media in Political Participation
- b) Anti-Caste Movement
- c) Benefits of Political Participation
- d) Concept of Civic culture

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Importance of 73rd, 74th amendments
- b) Gender Equality
- c) Types of Social Movement
- d) Process of Political Socialization

Total No. of Questions : 5]

P3020

[4903]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-C12 : Political Participation

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राजकीय संस्कृतीच्या निर्मितीत लोकमताची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) राजकीय सहभागाची व्याख्या लिहून नियमित राजकीय सहभागाची उदाहरणे द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) “सामुहिक हिंसा राजकीय सहभागाचा प्रकार”, स्पष्ट करा.

ब) राजकीय सामाजिकरण या संकल्पनेची चर्चा करा. राजकीय सामाजिकरणाच्या विविध साधनांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) नवीन सामाजिक चळवळ यावर निबंध लिहा.

ब) महिलांचा राजकारणातील सहभाग वाढविण्यासाठी योजण्यात आलेले विविध उपाय सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राजकीय सहभागातील प्रसिध्दी माध्यमांची भूमिका

ब) जाती अंताची चळवळ

क) राजकीय सहभागाचे फायदे

ड) नागरी संस्कृतीची संकल्पना

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) 73 वी व 74 वी घटना दुरुस्तीचे महत्व
- ब) लिंग समभाव
- क) सामाजिक चळवळीचे प्रकार
- ड) राजकीय सामाजिकरणाची प्रक्रिया

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3021

[Total No. of Pages : 4

[4903]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-013 : Political Thought of Dr. Ambedkar
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: [10]

- a) Explain the obstacles in Parliamentary Democracy Stated by Dr. Ambedkar.
- b) Discuss the social thoughts of Dr. Ambedkar.

Q2) Attempt any one of the following: [10]

- a) Discuss the views on Liberal Democracy of Dr. Ambedkar.
- b) Explain Dr. Ambedkar's views on Casteism.

Q3) Attempt any one of the following: [10]

- a) Mention issues of criticisms on Hindu Religion by Dr. Ambedkar.
- b) Critically examine Dr. Ambedkar's views on Indian Nationalism.

Q4) Attempt any two of the following: [10]

- a) Dr. Ambedkar's views on Equality
- b) Dr. Ambedkar's interpretation of Buddhism
- c) Dr. Ambedkar's ideas of socialism
- d) Views on role of state by Dr. Ambedkar

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Dr. Ambedkar's Thoughts on Untouchability
- b) Views on Representative Government by Dr. Ambedkar
- c) Political thought of Dr. Ambedkar
- d) Economic thought of Dr. Ambedkar

Total No. of Questions : 5]

P3021

[4903]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-013 : Political Thought of Dr. Ambedkar

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. आंबेडकरांनी सांगितलेल्या संसदिय लोकशाहीतील अडथळे स्पष्ट करा.

ब) डॉ. आंबेडकरांच्या सामाजिक विचारांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. आंबेडकरांच्या उदारमतवादी लोकशाही विचारांची चर्चा करा.

ब) जातीयतेविषयीच्या डॉ. आंबेडकरांचे विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. आंबेडकरांनी हिंदू धर्मावर केलेल्या टीकेचे मुद्दे नमुद करा.

ब) डॉ. आंबेडकरांच्या भारतीय राष्ट्रवादविषयक विचारांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. आंबेडकरांचे समते विषयीचे विचार

ब) डॉ. आंबेडकरांच्या बुध्दवादाचा अन्वयार्थ

क) समाजवादाविषयीचे डॉ. आंबेडकरांचे विचार

ड) डॉ. आंबेडकरांचे राज्याच्या भूमिकेविषयीचे विचार

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) डॉ. आंबेडकरांचे अस्पृश्यतेविषयीचे विचार
- ब) प्रातिनिधीक शासनसंस्थेविषयीचे डॉ. आंबेडकरांचे विचार
- क) डॉ. आंबेडकरांचे राजकीय विचार
- ड) डॉ. आंबेडकरांचे आर्थिक विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3022

[Total No. of Pages : 4

[4903]-4005
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
POLITICAL SCIENCE
PO- 014 - Party System in India
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain the characteristic features of Indian Party System.
- b) State the role of regional political parties in Indian Political System.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Discuss the stability came in B.J.P. (Bharitya Janta Party) after 1999
- b) Give in brief the ideology of B.S.P. (Bhaujan Samaj Party)

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Give a brief note on the era of dominant of 'One Party System' in Indian Politics.
- b) State the issues of representation of Indian. Politics before 1950.

Q4) Attempt any two of the following: **[10]**

- a) Caste based representative
- b) Establishment of B.J.P.
- c) Ideology of communist party
- d) Importance of Regional Party

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Women's representative
- b) Declination of Congress Party
- c) M.N.S. (Maharashtra Navnirman Sena)
- d) Aam Admi Party (AAP)

Total No. of Questions : 5]

P3022

[4903]-4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO- 014 - Party System in India

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतातील पक्षपध्दतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) भारतीय राजकीय व्यवस्थेत प्रादेशिक पक्षांची भूमिका सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 1999 नंतरच्या काळातील भा.ज.प. ला स्थैर्य प्राप्त झाले चर्चा करा.
ब) बहुजन समाज पक्षाच्या जाहिरनाम्याचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय राजकारणातील एकपक्षीय प्रभुत्वाच्या कालखंडाचा आढावा घ्या.
ब) 1950 पूर्वीच्या भारतीय राजकारणातील प्रतिनिधीत्वाचे मुद्दे सांगा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जातीवर आधारित प्रतिनिधित्व
ब) भा.ज.प. ची स्थापना
क) कम्युनिस्ट पक्षाची विचारसरणी
ड) प्रादेशिक पक्षांचे महत्व

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) स्त्री प्रतिनिधित्व
- ब) काँग्रेस पक्षाच्या ज्हासाची कारणे
- क) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना
- ड) आम आदमी पार्टी (आप)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3023

[Total No. of Pages : 4

[4903]-4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-015 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following: [10]

- a) Give Review of the conflict of International politics in period of the cold war.
- b) Explain the Nuclear Policy of North Korea.

Q2) Answer any one of the following : [10]

- a) Explain the nature and features of Asia Pacific Community
- b) Explain the role of Japan Under United Nations.

Q3) Answer any one of the following : [10]

- a) The role of small powers in Asia Pacific Region.
- b) Discuss the role of Asia Pacific Countries under United Nations.

Q4) Write short notes on any two : [10]

- a) Security Resurgence as a important factor of the new regional order.
- b) The issue of conflict between USA and China.
- c) Issue of conflict between China and Japan
- d) Need of North-South dialogue

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two :

[10]

- a) The issue of conflict between Asia Pacific Region
- b) Issue of conflict between North & South Korea
- c) Co-operation between China - Japan
- d) China emerging as a major power in the world politics

Total No. of Questions : 5]

P3023

[4903]-4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-015 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) शीतयुद्ध काळातील आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील संघर्षाचा आढावा घ्या.
- ब) उत्तर कोरियाचे 'आण्विक धोरण' स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) आशिया पॅसिफिक समुदायाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) संयुक्त राष्ट्रातील जपानची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) आशिया पॅसिफिक विभागातील लघुसत्तांची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) संयुक्त राष्ट्रातील आशिया पॅसिफिक राष्ट्रांची भूमिका, चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]
- अ) नवीन प्रादेशिक व्यवस्थेचा 'सुरक्षितता' हा एक महत्वाचा घटक आहे.
- ब) अमेरिका - चीन मधील संघर्षाचे मुद्दे
- क) जपान - चीन मधील संघर्षाचे मुद्दे
- ड) उत्तर - दक्षिण संवादाची गरज

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीप लिहा.

[10]

- अ) आशिया पॅसिफिक विभागातील संघर्षाचे मुद्दे
- ब) उत्तर व दक्षिण कोरियातील संघर्षाचे मुद्दे
- क) चीन व जपान यातील सहकार्य
- ड) जागतिक राजकारणात चीनचा महासत्ता म्हणून झालेला उदय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3024

[Total No. of Pages : 4

[4903]-4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-016 : Political Economy of India

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: [10]

- a) Explain the Mixed economy model.
- b) Discuss the changing nature of caste-class relationship in India.

Q2) Attempt any one of the following: [10]

- a) Explain the challenges to the development of the state.
- b) Discuss on Informalization of working class in India.

Q3) Attempt any one of the following: [10]

- a) Explain concept of Globalization with reference to Economic Reforms.
- b) Discuss nature of concept privatization.

Q4) Attempt any two of the following: [10]

- a) New-economic policy in India
- b) Colonial legacy of the state in India
- c) Ruling elit in India
- d) Concept of caste mobility

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following:

[10]

- a) Regional Inter-state disputes
- b) Alternative models of development
- c) Impact of Green Revolution
- d) Caste composition of the Agriculture

Total No. of Questions : 5]

P3024

[4903]-4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO-016 : Political Economy of India
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संमिश्र अर्थव्यवस्थेचे प्रारूप स्पष्ट करा.
ब) भारतातील जात आणि वर्ग संबंधाच्या बदलत्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राज्यांच्या विकासापुढील आव्हाने स्पष्ट करा.
ब) भारतातील कामगारवर्गाचे असंघटीकरण यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) आर्थिक सुधारणांच्या संदर्भात जागतिकीकरण संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) खाजगीकरण संकल्पनेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय नवीन आर्थिक धोरण
ब) भारतीय राज्यांचा वासाहातिक वारसा
क) भारतातील सत्तारूढ अभिजन
ड) जातीय गतिमानतेची संकल्पना

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) प्रादेशिक आंतरराज्यीय संघर्ष
- ब) विकासाचे पर्यायी प्रारूप
- क) हरितक्रांतीचे परिणाम
- ड) शेती व्यवस्थेतील जातीय रचना

